

I. rész

1. Oldjuk meg a következő egyenletet: $(x - \sqrt{x-2} - 2)(x - \sqrt{x-3} - 3) = 0$. (11 pont)

Megoldás. Értelmezési tartomány: $x \geq 3$. Szorzattá alakítva:

$$\sqrt{x-2}(\sqrt{x-2}-1)\sqrt{x-3}(\sqrt{x-3}-1) = 0.$$

Egy szorzat akkor nulla, ha legalább egy tényezője nulla. A négy tényező rendre a 2, 3, 3, 4 helyen nulla. Az értelmezési tartományt figyelembe véve az egyenlet megoldása: $x_1 = 3, x_2 = 4$.

2. Adott az $f:]-1; 5] \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = |(x-2)^2 - 4| - 4$ függvény.

a) Adjuk meg a koordinátarendszerben azon rácspontokat, amelyek illeszkednek a függvény grafikonjára.

b) Adjuk meg a függvény zérushelyeit.

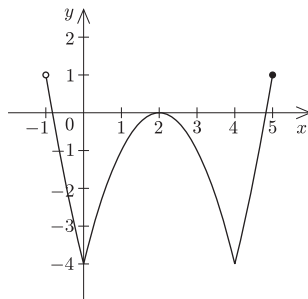
c) Mely intervallumokon növekedő a függvény? (12 pont)

Megoldás. a) A függvény értelmezési tartományában hat egész szám található (a 0, 1, 2, 3, 4 és az 5), ezért hatnál több rácspontra nem illeszkedhet a függvény grafikonjára. A függvény egész számhoz egész számot rendel, így hat rácspontot kapunk: (0; -4), (1; -1), (2; 0), (3; -1), (4; -4) és (5; 1).

b) Ha $(x-2)^2 \geq 4$, azaz $x \leq 0$ vagy $4 \leq x$, akkor $(x-2)^2 - 4 - 4 = 0$. Innen kapjuk: $x_1 = 2 - 2\sqrt{2}, x_2 = 2 + 2\sqrt{2}$. Ezek az értékek minden feltételnek megfelelnek, így a függvény zérushelyei.

Ha $(x-2)^2 < 4$, azaz $0 < x < 4$, akkor $-(x-2)^2 + 4 - 4 = 0$. Innen az $x_3 = 2$ zérushelyet kapjuk.

c) A normálparabola transzformálásával a függvény képe megrajzolható. A $[0; 2]$ és a $[4; 5]$ intervallumokon a függvény növekedő.

3. A koordinátarendszerben adott két pont: $A(1; 5)$ és $B(7; 7)$. Adjuk meg az x tengely azon P pontjának koordinátáit, amelyre

a) $AP = BP$;

b) $AP^2 + BP^2 = 94$;

c) $AP + BP$ minimális.

(14 pont)

Megoldás. a) Az AB szakasz felező merőlegesének és az x tengelynek a metszéspontja az egyetlen megfelelő pont. Az AB felező merőleges az $F(4; 6)$ felezőpontra illeszkedik, a normálvektora pedig $\vec{n}(3; 1)$, az egyenlete: $3x + y = 18$. Ez az egyenes az x tengelyt a $P_1(6; 0)$ pontban metszi. Ez a keresett pont.

b) Az $AP^2 + BP^2 = 94$ feltételnek megfelelő $P(x; y)$ pontok koordinátáira teljesülni kell a következő egyenletnek: $(x-1)^2 + (y-5)^2 + (x-7)^2 + (y-7)^2 = 94$, amelyet az $(x-4)^2 + (y-6)^2 = 37$ alakra tudunk hozni. Ez egy kör egyenlete. A feladat feltételeinek megfelelő pontok az $F(4; 6)$ középpontú, $\sqrt{37}$ sugarú kör és az x tengely metszéspontjai lesznek. Az $y = 0$ helyettesítéssel két x értéket kapunk. A feladat két megoldása: $P_2(3; 0), P_3(5; 0)$.

c) Igazolható, hogy az $A'B$ egyenes és az x tengely metszéspontja a feltételeknek megfelelő pont, ahol $A'(1; -5)$ az A tükörképe az x tengelyre. Az $A'B$ egyenes egyenlete: $2x - y - 7 = 0$. Ez az egyenes az x tengelyt a $P_4\left(\frac{7}{2}; 0\right)$ pontban metszi. Ez a keresett pont.

4. Oldjuk meg a következő egyenletrendszert:

$$\left. \begin{aligned} 2^{3x+2} &= 4y^3 - 407y + 20 \\ x &= \log_2(y-4). \end{aligned} \right\} \quad (14 \text{ pont})$$

Megoldás. Az értelmezési tartomány: x valós szám, $y > 4$. A második egyenlet szerint: $2^x = y - 4$. Ekkor $2^{3x+2} = 4 \cdot (2^x)^3 = 4(y-4)^3 = 4y^3 - 48y^2 + 192y - 256$. Ez az első egyenlet alapján: $4y^3 - 48y^2 + 192y - 256 = 4y^3 - 407y + 20$, azaz $0 = 48y^2 - 599y + 276$. A másodfokú egyenletet megoldva: $y_1 = 12, y_2 = \frac{23}{48}$. Csak y_1 eleme az értelmezési tartománynak, a második egyenletbe behelyettesítve megkapjuk x értékét.

Az egyenletrendszer megoldása: $x = 3, y = 12$.

II. rész

5. Egy mértani sorozat első eleme a , a hányadosa q . Mennyi annak a mértani sorozatnak az első eleme, amelynek a hányadosa q^2 , az első 25 elem összege pedig az adott sorozat első 50 elemének összegével egyenlő? (16 pont)

Megoldás. Legyen a keresett mértani sorozat első eleme b_1 . Ha $q = 1$, akkor $S_{50} = 50a_1 = 25b_1$, tehát $b_1 = 2a_1$. Ha $q = -1$, akkor $S_{50} = 0 = 25b_1$, azaz $b_1 = 0$. Ha $q^2 \neq 1$, akkor az összegképlet és a feltétel felhasználásával

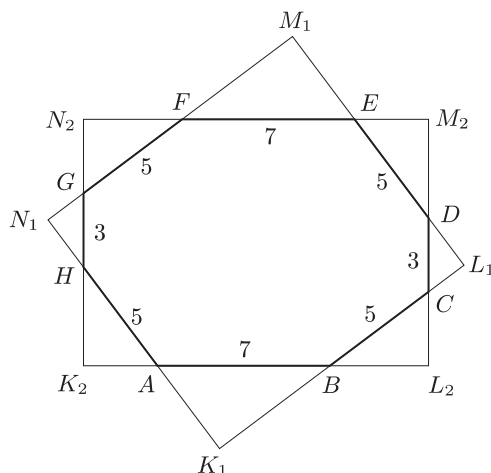
$$b_1 \frac{(q^2)^{25} - 1}{q^2 - 1} = b_1 \frac{q^{50} - 1}{q^2 - 1} = a_1 \frac{q^{50} - 1}{q - 1}.$$

Ebből következik, hogy $a_1 = \frac{b_1}{q + 1}$, vagyis $b_1 = a_1(1 + q) = a_1 + a_2$.

Az új sorozat első tagja az adott sorozat első és második tagjának összegével egyenlő és ez a $q^2 = 1$ esetben is igaz.

6. Egy érettségiző osztály a tablóját középpontosan szimmetrikus nyolcszög alakúra tervezte. A nyolcszöget egy $1 \text{ m} \times 1,4 \text{ m}$ -es téglalap alakú lemezről szeretnék volna elkészíteni úgy, hogy a téglalap sarkainál négy egybevágó derékszögű háromszöget levágatnak. Ekkor természetesen a téglalap négy oldalegyenese a nyolcszögnek is oldalegyenese lesz. Az így kapott nyolcszög oldalai deciméterben mérve sorban: 7, 5, 3, 5, 7, 5, 3, 5. Mennyivel változna a hulladék mennyisége, ha ezt a nyolcszöget a másik négy oldalegyenese által meghatározott téglalpból vágatták volna ki? (16 pont)

Megoldás. A vázlatrajzon megrajzoltuk az $ABCDEFGH$ nyolcszöget és a lehetséges két téglalapot, a $K_1L_1M_1N_1$ és a $K_2L_2M_2N_2$ téglalapot.

A négy egybevágó derékszögű háromszög átfogója 5 dm. A középpontos szimmetria miatt: $AK_2 = CL_2 = EM_2 = GN_2 = x$, ekkor $HK_2 = BL_2 = DM_2 = FN_2 = 7 - x$. A Pitagorasz-tétel szerint: $x^2 + (7 - x)^2 = 25$. Az innen kapott két gyök nem ad két megoldást, mert amikor $x = 3$, akkor $7 - x = 4$, amikor $x = 4$, akkor pedig $7 - x = 3$. Így megkaptuk a négy egybevágó háromszög oldalainak hosszát: 3, 4, 5. (Vázlatrajzunkon $AK_2 = 3$.) Ezekhez hasonló háromszögeket kapunk, ha a $K_1L_1M_1N_1$ téglalpból vágjuk le a derékszögű háromszögeket. A két-két szemközti levágott háromszög egybevágó. A hasonló derékszögű háromszögek hasonlósági arányát az átfogók aránya adja, így az ismeretlen befogók hosszát ki tudjuk számítani aránypár felírásával:

$$\frac{AK_1}{7} = \frac{3}{5}, \text{ azaz } AK_1 = EM_1 = \frac{21}{5}, \quad \frac{BK_1}{7} = \frac{4}{5}, \text{ azaz } BK_1 = FM_1 = \frac{28}{5},$$

$$\frac{CL_1}{3} = \frac{3}{5}, \text{ azaz } CL_1 = GN_1 = \frac{9}{5}, \quad \frac{DL_1}{3} = \frac{4}{5}, \text{ azaz } DL_1 = HN_1 = \frac{12}{5}.$$

A $K_1L_1M_1N_1$ téglalap oldalainak hossza: $K_1L_1 = \frac{28}{5} + 5 + \frac{9}{5} = \frac{62}{5}$, $L_1M_1 = \frac{12}{5} + 5 + \frac{21}{5} = \frac{58}{5}$.

Ennek a téglalapnak a területe: $t_1 = \frac{62}{5} \cdot \frac{58}{5} = \frac{3596}{25} = 143,84 \text{ (dm}^2\text{)}$. Ebben az esetben $3,84 \text{ dm}^2$ -rel nagyobb lenne a hulladék, hiszen a másik téglalap területe csak 140 dm^2 .

7. Határozzuk meg azt a legkisebb pozitív x értéket, amelyre $\sin x$ és $\sin 2x$ egy derékszögű háromszög befogói, $\sin 3x$ pedig az átfogója. (16 pont)

Megoldás. Oldjuk meg a $\sin^2 x + \sin^2 2x = \sin^2 3x$ egyenletet. Rendezés után $\sin^2 2x = (\sin 3x - \sin x)(\sin 3x + \sin x)$. A jobb oldal

$$(2 \cos 2x \sin x)(2 \sin 2x \cos x) = 2 \sin^2 2x \cos 2x,$$

az egyenlet tehát $0 = \sin^2 2x(2 \cos 2x - 1)$. A megoldások: $x_1 = k_1 \frac{\pi}{2}$, $k_1 \in \mathbb{Z}$, $x_2 = \frac{\pi}{6} + k_2 \pi$, $k_2 \in \mathbb{Z}$, $x_3 = -\frac{\pi}{6} + k_3 \pi$, $k_3 \in \mathbb{Z}$.

A keresett x érték a $\frac{\pi}{6}$. (Ekkor a háromszög oldalai: $\frac{1}{2}$, $\frac{\sqrt{3}}{2}$ és 1.)

8. Egy áruház szeretné megajándékozni azokat, akik az akciós májkonzervből legalább hetet vásárolnak. Az áruházban a konzervdobozokat négyzet alapú gúla törnyozták. Például egy négy rétegű gúlát $16 + 9 + 4 + 1$ darab dobozból lehet elkészíteni. A vásárlók egy szerencsekerék megforgatásával 1-től 50-ig egyenlő eséllyel sorsolhatnak egy egész számot. Ha az ennyi rétegből felépíthető gúlaiban a konzervdobozok száma osztható 7-tel, akkor az illető ajándékot kap.

- a) Az áruház dolgozói egy 16 rétegű gúlát építettek. Hány dobozt használtak fel?
 b) Mennyi a valószínűsége annak, hogy ajándékra jogosító számot pörgetünk?
 c) Az egyik vásárló olyan számot forgatott, hogy az ennyi rétegű gúlaiban a dobozok száma 7-tel és 13-mal is osztható volt. Melyik szám lehetett ez? (16 pont)

Megoldás. a) Az első 16 pozitív egész szám négyzetének összegét kell kiszámítanunk. Tudjuk, hogy

$$S_n = \frac{n(n+1)(2n+1)}{6}, \text{ azaz } S_{16} = \frac{16(16+1)(2 \cdot 16+1)}{6} = 1496.$$

1496 darab konzervdobozból építették ezt a gúlát.

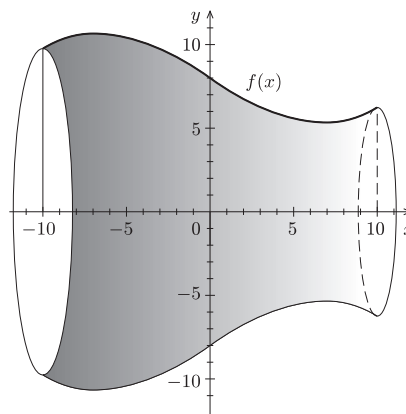
b) Először meghatározzuk azokat az n értékeket, amelyekre $S_n = \frac{n(n+1)(2n+1)}{6}$ osztható 7-tel. Ez pontosan akkor teljesül, ha a számlálóban szereplő tényezők közül legalább egy osztható 7-tel. $(6; 7) = 1$, $n = 7k$ vagy $n = 7k - 1$ vagy $n = 7k + 3$ (k természetes szám). Az $[1; 50]$ intervallumban az ilyen számok: 3, 6, 7, 10, 13, 14, 17, 20, 21, 24, 27, 28, 31, 34, 35, 38, 41, 42, 45, 48, 49, összesen 21 darab.

$\frac{21}{50}$, azaz 0,42 az esélye annak, hogy aki szerencsekeréket pörget, az valamilyen ajándékot kap.

c) Most azokat az n értékeket határozzuk meg, amelyekre az $S_n = \frac{n(n+1)(2n+1)}{6}$ osztható 13-mal. Ez pontosan akkor teljesül, ha a számlálóban szereplő tényezők közül legalább egy osztható 13-mal. $(6; 13) = 1$, $n = 13k$ vagy $n = 13k - 1$ vagy $n = 13k + 6$ (k természetes szám). Ezek közül az $[1; 50]$ intervallumba a következő számok esnek: 6, 12, 13, 19, 25, 26, 32, 38, 39, 45. A 6, 13, 38 és 45 szerepelt a 7-tel oszthatóságnál is.

A vásárló e négy szám valamelyikét sorsolta ki.

9. Mennyi annak a forgástestnek a térfogata, amely az $f: [-10; 10] \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = 0,004x(x+12)(x-12) + 8$ harmadfokú függvény képének az x tengely körüli megforgatásával jön létre? (16 pont)

Megoldás. a)

$$\begin{aligned} f(x) &= 0,004x(x+12)(x-12) + 8 = \\ &= 0,004(x^3 - 144x + 2000). \end{aligned}$$

Használjuk a forgástestekre vonatkozó térfogatképletet: $V = \pi \int_a^b [f(x)]^2 dx$. Ekkor

$$\begin{aligned} V &= \pi \int_{-10}^{10} [0,004(x^3 - 144x + 2000)]^2 dx = \\ &= \frac{\pi}{250^2} \int_{-10}^{10} (x^6 + 20\,736x^2 + 4\,000\,000 - 288x^4 + 4000x^3 - 576\,000x) dx = \\ &= \frac{\pi}{250^2} \left[\frac{x^7}{7} + 20\,736 \frac{x^3}{3} + 4\,000\,000x - 288 \frac{x^5}{5} + 4000 \frac{x^4}{4} - 576\,000 \frac{x^2}{2} \right]_{-10}^{10} = \\ &= \frac{\pi}{250^2} \left[\frac{x^7}{7} + 6912x^3 + 4 \cdot 10^6 x - \frac{288}{5}x^5 + 10^3 x^4 - 288 \cdot 10^3 x^2 \right]_{-10}^{10} = \\ &= \frac{\pi}{250^2} \left(\frac{10^7}{7} + 6912 \cdot 10^3 + 4 \cdot 10^7 - \frac{288}{5} \cdot 10^5 + 10^7 - 288 \cdot 10^5 + \right. \\ &\quad \left. + \frac{10^7}{7} + 6912 \cdot 10^3 + 4 \cdot 10^7 - \frac{288}{5} \cdot 10^5 - 10^7 + 288 \cdot 10^5 \right) = \\ &= \frac{\pi}{250^2} \left(2 \cdot \frac{10^7}{7} + 13824 \cdot 10^3 + 8 \cdot 10^7 - \frac{576}{5} \cdot 10^5 \right) \approx 4281. \end{aligned}$$